

[Pradžia](#) > ... > [Kreipimasis į Teismą](#) > [Tarpininkavimas](#) > [Tarpininkavimas ES Šalyse](#) > [France](#)

Tarpininkavimas ES šalyse

Turinį pateikė

Prancūzija

Prancūzija

Kam kreiptis į teismą, jei ginčus gali padėti išspręsti tarpininkas? Tai yra alternatyvi ginčų sprendimo priemonė – ombudsmenas padeda ginčo šalims susitarti. Ir Prancūzijos vyriausybė, ir teisininkai suvokia tarpininkavimo pranašumus, o teisės aktų leidėjas labai skatina juo naudotis.

Į ką kreiptis?

Prancūzijoje nėra centrinės ar vyriausybės valdžios institucijos, atsakingos už ombudsmeno profesijos reglamentavimą.

Tarpininkavimui skirtos oficialios nacionalinės interneto svetainės nėra. Vis dėlto tarpininkavimui skirta skiltis yra interneto svetainėje www.justice.fr ir [viešosios įmonių ombudsmeno tarnybos](#) interneto svetainėje, taip pat [administracinio tarpininkavimo](#) svetainėje.

Kiekvienas apeliacinis teismas skelbia ombudsmenų civilinėse, socialinėse ir komercinėse bylose sąrašus. Šie sąrašai numatyti 2016 m. lapkričio 18 d. Įstatymo Nr. 2016-1547 dėl XXI a. teisingumo sistemos modernizavimo 8 straipsnyje. Nors pagrindinė jų paskirtis yra informuoti teisėjus, jie taip pat gali būti bet koku būdu perduoti bylos šalims. Visų pirma su jais galima susipažinti atitinkamų apeliacinių teismų interneto svetainėse.

Kokiose srityse leidžiama naudotis ir (arba) dažniausiai naudojamasi tarpininko paslaugomis?

Bylos šalys gali bet kada tarpininkavimą taikyti visose teisės srityse, išskyrus sritis, kurioms taikomos viešosios tvarkos valdymo normos. Pavyzdžiui, tarpininkavimas negali būti naudojamas norint apeiti privalomasias santuokai ar jos nutraukimui taikomas taisykles.

Tarpininkavimu naudojamasi įvairiose srityse, pavyzdžiui:

- kaimynų ginčai;
- nuomotojų ir nuomininkų ginčai;
- šeimos ginčai;
- ginčai dėl žmogiškųjų santykių organizacijose;
- įmonių tarpusavio ginčai dėl sutarties vykdymo ar bet kurio kito konflikto atveju;
- įmonių ir bankininkystės sistemos ginčai;
- ginčai dėl viešųjų pirkimų arba ginčai su valstybės administravimo institucijomis, valstybinėmis įstaigomis ar vietos valdžios institucijomis.

Kokių taisyklių reikia laikytis?

Tarpininkavimo taikymas

Prancūzijos teisėje tarpininkavimas civilinėse bylose numatytas 1995 m. vasario 8 d. Įstatymu Nr. 95-125 dėl teismų organizavimo ir civilinio, baudžiamojo bei administracinio procesų.

ES Direktyva 2008/52/EB buvo perkelta į Prancūzijos teisę 2011 m. lapkričio 16 d. Nutarimu Nr. 2011-1540. Direktyvoje sukuriama sistema, kaip palengvinti taikų ginčų sprendimą trečiosios šalies (ombudsmeno) pagalba. Nutarimu išplėsta Direktyvos taikymo sritis įtraukiant ne tik tarptautinio pobūdžio tarpininkavimą, bet ir vidaus tarpininkavimą, išskyrus ginčus, susijusius su darbo sutartimis ar administracine teise suverenios valstybės valdžios srityje.

Šiuo 2011 m. lapkričio 16 d. nutarimu taip pat pakeistas 1995 m. vasario 8 d. įstatymas, kad būtų sukurta bendra tarpininkavimo sistema. Nutarime apibrėžta tarpininkavimo samprata, nustatytos sąlygos, kurias turi atitikti ombudsmenas, bei įtvirtintas konfidencialumo principas, kuris yra būtinas sėkmingam tarpininkavimo procesui.

Nuo 2010 m. Įmonių ombudsmenas, paskirtas Respublikos Prezidento dekretu ir vadovaujamas Ekonomikos, finansų ir atsinaujinimo ministro, teikia nemokamą, konfidencialią tarpininkavimo paslaugą viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotosioms šalims. Taip ombudsmenas dalyvauja siekiant viešojo intereso – išplėtoti alternatyvius ginčų sprendimo metodus. Į ombudsmeną galima kreiptis ginčiuose tarp įmonių, ginčiuose dėl sutarties vykdymo ar kitų konfliktinių situacijų, ginčiuose dėl viešųjų pirkimų arba ginčiuose su valstybės administravimo institucijomis, valstybinėmis įstaigomis ar vietos valdžios institucijomis.

Galiausiai Administracinės teisenos kodekse yra skirsnis, skirtas administraciniam tarpininkavimui, kurio prašo bylos šalys arba teismas (žr. L. 213-1 straipsnį ir tolesnius straipsnius).

Tarpininkavimas pagal susitarimą:

Bylos šalys gali nuspręsti konsultuotis su savo tarpusavio susitarimu pasirinktu ombudsmenu. Tam joms nereikia kreiptis į teismą.

Bet kuriuo atveju bylos šalys, kurios kreipėsi į teismą ginčui išspręsti, vis tiek tarpusavio susitarimu gali imtis ginčą spręsti taikiai, pasitelkdamos ombudsmeną.

Tarpininkavimas teismo nurodymu:

Jeigu teisme pareiškiamas ieškinys: „ginčą nagrinėjantis teismas gali, bylos šalims sutikus, paskirti trečiąjį asmenį, kuris turi išklausyti šalių pozicijas ir palyginti jų požiūrius, kad padėtų joms išspręsti ginčą“ (Civilinio proceso kodekso 131-1 straipsnis).

Šeimos bylose nustatydamas tėvų teises arba skirdamas laikinąsias priemones santuokos nutraukimo atveju, teismas taip pat gali nurodyti šalims atvykti į posėdį, kur jos informuojamos apie tarpininkavimą, kuris yra nemokamas ir kurį taikant negali būti skirtos jokios baudos (Civilinio kodekso 255 ir 373-2-10 straipsniai).

2019 m. kovo 23 d. Įstatyme Nr. 2019-222 dėl programavimo 2018–2022 m. ir teismų sistemos reformos numatyta galimybė taikyti tarpininkavimą po teismo sprendimo priėmimo pagal Civilinio kodekso 373-2-10 straipsnį:

„Šalims nesusitarus, teismas stengiasi jas sutaisyti.

Siekdamas padėti tėvams susitarti dėl tėvų valdžios įgyvendinimo teismas gali pasiūlyti pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis, išskyrus atvejus, kai nurodoma, kad vienas iš tėvų smurtavo prieš kitą iš tėvų ar vaiką. Gavęs tėvų sutikimą dėl tarpininkavimo teismas gali paskirti šeimos ombudsmeną. Tai jis gali padaryti ir galutiniu sprendimu dėl tėvų valdžios įgyvendinimo tvarkos.

Išskyrus atvejus, kai nurodoma, kad vienas iš tėvų smurtavo prieš kitą iš tėvų ar vaiką, teismas net gali nurodyti tėvams susitikti su šeimos ombudsmenu, pastarasis jiems pateiks informaciją apie tarpininkavimo priemonės tikslą ir eigą.“

Teismas taip pat gali siūlyti tarpininkavimą administracinėse bylose: „kai specializuotas administracinis teismas arba administracinis apeliacinis teismas nagrinėja bylą, teisėjų kolegijos pirmininkas, šalims sutikus, gali skirti tarpininkavimą, kad šalys pabandytų susitarti“ (Administracinės teisenos kodekso L. 213-1 straipsnis). Tos pačios taisyklės taikomos Valstybės Taryboje, aukščiausiajame administracinės teisenos teisme (Administracinės teisenos kodekso L. 114-1 straipsnis).

Nurodymas praeiti tarpininkavimo procedūrą:

Jeigu teisme pareiškiamas ieškinys ir bylos šalys nesusitarė dėl tarpininkavimo, „teismas gali joms nurodyti per teismo nustatytą laiką <...> susitikti su ombudsmenu, privalančiu jas informuoti apie tarpininkavimo priemonės paskirtį ir eigą. (Civilinio proceso kodekso 127-1 straipsnis).

„Privalomas“ tarpininkavimas

Pagal neseniai priimtus teisės aktų pakeitimus tam tikromis aplinkybėmis pagal Prancūzijos teisę tarpininkavimas tapo privalomas.

2016 m. lapkričio 18 d. Įstatymo Nr. 2016-1547 dėl XXI a. teisingumo sistemos modernizavimo 7 straipsnyje nustatytas bandomasis reikalavimas pabandyti pasinaudoti sutuoktinių taikinimu iki ieškinio pareiškimo 11-oje teismų. Iš pradžių planuota bandymą užbaigti 2019 m. pabaigoje, tačiau jis buvo pratęstas iki 2020 m. gruodžio 31 d., o vėliau – iki 2022 m. gruodžio 31 d.

Visos šalys, siekiančios, kad būtų pakeistas šeimos bylas nagrinėjančio teismo sprendimas arba teismo patvirtinto susitarimo nuostata, prieš vėl kreipdamosi į teismą turi pabandyti pasinaudoti sutuoktinių taikinimu. To nepadarius prašymas dėl teismo sprendimo pakeitimo bus pripažintas nepriimtiniu.

Tai galioja prašymams dėl:

- vaiko įprastinės gyvenamosios vietos;
- teisės matytis su vaiku ir jam lankyti vieną iš tėvų;
- vieno iš tėvų indėlio ugdant ir išlaikant nepilnametį vaiką;
- sprendimų, susijusių su tėvų valdžios įgyvendinimu.

Prieš vėl kreipiantis į teismą neprivaloma bandyti pasinaudoti sutuoktinių taikinimu, jeigu:

- vienas iš tėvų smurtavo prieš kitą iš tėvų arba prieš vaiką arba yra pateiktas prašymas patvirtinti šalių susitarimą,
- teismo vertinimu, yra kitų teisėtų priežasčių nereikalauti, kad prieš vėl kreipdamosi į teismą šalys bandytų pasinaudoti tarpininkavimu.

2019 m. kovo 23 d. Įstatyme Nr. 2019-222 dėl programavimo 2018–2022 m. ir teismų sistemos reformos nustatytas privalomas tokios alternatyvios ginčų sprendimo priemonės kaip tarpininkavimas taikymas, kai reiškiama ieškiniai dėl 5 000 EUR neviršijančių sumų mokėjimo, susijusio su kaimynų ginču arba nenormaliu triukšmu kaimynystėje. Prieš tokius prašymus teikiant teismui šalys savo nuožiūra turi pabandyti pasinaudoti teismo taikintojo vykdomu taikinimu, tarpininkavimu arba dalyvaujamąja procedūra. To nepadarius teismas gali savo nuožiūra nuspręsti, kad prašymas yra nepriimtinas. Vis dėlto teisės aktuose numatytos penkios išimtys:

- jeigu bent viena iš šalių prašo teismo patvirtinti susitarimą;
- jeigu prieš kreipiantis į teismą skundas apeliacine tvarka turi būti pateiktas sprendimą priėmusiam subjektui;
- jeigu dėl pagrįstų priežasčių nėra galimybės pasinaudoti viena iš taikaus ginčų sprendimo priemonių, nurodytų pirmoje dalyje, visų pirma jeigu pagrįstu laikotarpiu nėra laisvų teisminių taikintojų, arba
- jeigu įtvirtinta konkreti nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad teismas arba administracinė valdžios institucija pabandytų taikinimą prieš kreipiantis į teismą;
- taip pat jeigu kreditorius nesėkmingai pradėjo supaprastintą ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą.

Administracinio teismo nagrinėjamosiose bylose gali būti privaloma pirmiausia kreiptis dėl tarpininkavimo, – jis yra nemokamas, kiekvieno tipo ginčui skiriamas ombudsmenas. Šiuo metu privalomo išankstinio tarpininkavimo

paslaugos teikiamos, kai ginčai susiję su *Pôle emploi* sprendimais ir tam tikrais sprendimais dėl tam tikrų valstybės pareigūnų (žr. 2022 m. kovo 25 d. Dekretą Nr. 2022-433 dėl privalomo išankstinio tarpininkavimo procedūros, taikytinos tam tikriems valstybės tarnybos ginčams ir tam tikriems socialiniams ginčams).

Tarpininkavimas baudžiamosiose bylose

Remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 41-1 straipsniu, jeigu atrodo, kad tokia priemone, tikėtina, bus užtikrintas nukentėjusiajam padarytos žalos atlyginimas, pašalinta dėl nusikalstamos veikos padaryta žala arba prisidedama prie nusikalstamos veikos vykdytojo rehabilitacijos, prokuroras, prieš priimdamas nutarimą dėl viešo proceso, nukentėjusiojo prašymu arba jam sutikus tiesiogiai arba per prokuratūros ombudsmeną pasirūpina tarpininkavimu tarp nusikalstamos veikos vykdytojo ir nukentėjusiojo.

Tarpininkavimas baudžiamosiose bylose sudaro sąlygas nukentėjusiajam ir nusikalstamos veikos vykdytojui aktyviai dalyvauti sprendžiant dėl nusikalstamos veikos kilusias problemas ir atitaisyti nusikalstama veika padarytą bet kokios rūšies žalą. Šį procesą atlieka prokuroro paskirtas baudžiamųjų bylų ombudsmenas, jo metu turi būti sudarytos sąlygos nukentėjusiajam laisvai išdėstyti savo poziciją, papasakoti faktus ir paskelbti savo lūkesčius dėl patirtos žalos ir siekiamo žalos atlyginimo. Patirdamas tiesioginę akistatą su nukentėjusioju, nusikalstamos veikos vykdytojas turi suvokti savo veiksmus ir jų padarinius, kad būtų užkirstas kelias pakartotinėms nusikalstamoms veikoms.

Jeigu tarpininkavimo baudžiamosiose bylose priemonė neįvykdoma dėl nusikalstamos veikos vykdytojo elgesio, prokuroras gali iškelti bylą, nebent atsirastų naujų įrodymų. Tarpininkavimą baudžiamosiose bylose taikyti draudžiama smurto poroje atvejais, kaip numatyta Baudžiamojo kodekso 132-80 straipsnyje, nes 2020 m. liepos 30 d. Įstatymu Nr. 2020-936 buvo siekiama apsaugoti smurto namuose aukas.

Tarpininkavimo reglamentavimo taisyklės

Nacionalinį ombudsmenų „etikos kodeksą“ yra perėmusi Europos Sąjunga.

Įmonių ombudsmenai savo intervenciją taip pat grindžia viešaisiais veikimo principais.

Akredituotos sutuoktinių taikinimo tarnybos, gaunančios viešąjį finansavimą iš Išmokų šeimai fondo, Socialinio savidraudos fondo ir Teisingumo ministerijos, įsipareigoja laikytis tam tikrų standartų, susijusių su šių paslaugų teikimu ir kokybe; šie standartai nustatyti nacionalinėje orientacinėje sistemoje.

Administraciniuose ginčiuose taikytina Ombudsmenų [etikos chartija](#) buvo priimta 2017 m.

Galiausiai, 2017 m. spalio 9 d. Dekrete Nr. 2017-1457 dėl tarpininkų prie apeliacinių teismų sąrašų nustatytos įtraukimo į tokį sąrašą sąlygos. Ombudsmenai turi atitikti šias sąlygas:

1. jų pažymos apie teistumą (neteistumą) lape Nr. 2 neturi būti nurodyta, kad jie buvo nuteisti, pripažinti netinkamais verstis tokia profesine veikla arba iš jų buvo atimta teisė ja verstis;
2. jie neturi būti pripažinti kalti dėl elgesio, prieštaraujančio garbei, dorumui ir moralei, dėl kurio buvo paskirta drausminė ar administracinė nuobauda – atleidimas iš pareigų, atšaukimas iš pareigų, išbraukimas iš sąrašo, patvirtinimo ar leidimo verstis veikla atšaukimas;
3. jie turi mokymų ar patirties, rodančių jų tinkamumą teikti tarpininkavimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims, įrodymų: kiekvienas fizinis asmuo, kuris yra juridinio asmens narys ir kuris atlieka tarpininkavimo priemonių vykdymą, turi atitikti fiziniams asmenims nustatytas sąlygas.

Informavimas ir mokymas

Šiuo metu Prancūzijos teisės aktuose neįtvirtinta jokia nuostata dėl konkretaus mokymo tarpininkavimo srityje.

Šeimos ombudsmenams išduodamas valstybinis diplomats (DEMF). Šio diplomo gavimas nėra būtina sąlyga norint verstis sutuoktinių taikinimu. Tačiau, norint dirbti akredituotoje sutuoktinių taikinimo tarnyboje, minėto diplomo reikalaujama.

Baudžiamosiose bylose fiziniai asmenys ir tinkamai deklaruotos asociacijos turi teisę atlikti tarpininkavimo funkcijas teismų ir apeliacinių teismų jurisdikcijose, kaip numatyta Baudžiamojo proceso kodekso R. 15-33-30

straipsniuose išdėstytose procedūrose. Ombudsmenai gauna mažiausiai 35 valandas pradinio mokymo ir nuolatinio kvalifikacijos kėlimo paslaugas visą likusį savo profesinį gyvenimą.

Kiek kainuoja tarpininkavimas?

Už neteisminį arba teisminį tarpininkavimą moka asmenys, kurie naudojami šiuo alternatyviu ginčų sprendimo būdu.

Tarpininkavimas yra nemokamas, kai naudojama viena iš daugelio valstybinių tarpininkavimo tarnybų arba kai tarpininkavimas skiriamas baudžiamosiose bylose. Ta pati nuostata taikoma, kai tarpininkavimas yra privaloma sąlyga, kad būtų galima paduoti apeliacinį skundą administracinių bylų teisme.

Ombudsmeno honoraras gali būti mokamas iš teisinės pagalbos lėšų, kaip numatyta 1991 m. gruodžio 19 d. Dekreto Nr. 91-1266 118-9 ir paskesniuose straipsniuose. Vis dėlto šis honoraras negali viršyti 256 EUR vienai šaliai arba 512 EUR visoms šalims.

Kai tarpininkavimas vykdomas teismo nurodymu, teisinės išlaidas nustatantis teisėjas honoraro dydį nustato tarpininkui baigus darbą ir pateikus išlaidų ataskaitą arba išklotinę (1991 m. gruodžio 19 d. Dekreto Nr. 91-1266 119 straipsnis). Teisinės išlaidas vertinantis teisėjas nustato rankpinigių ir atlyginimo dydį (Civilinio proceso kodekso 131-6 ir 131-13 straipsniai). Kadangi nėra teisės aktuose aiškiai nustatyto kainoraščio, sutuoktinių taikinimo klausimais paslaugų teikimo vieneto kaina yra įvairi.

Iš valstybės lėšų finansuojamų tarpininkavimo paslaugų atveju šeimų finansinis indėlis apmokant tarpininkavimo išlaidas vertinamas nacionaliniu mastu. Kiekvienos iš šalių mokamas užmokestis už posėdį gali siekti nuo 2 EUR iki 131 EUR, atsižvelgiant į šalies pajamas.

Ar įmanoma užtikrinti, kad būtų vykdomas po tarpininkavimo priimtas susitarimas?

Kaip ir bet kokios sutarties atveju, šalims sudarius sutartį, ji joms privaloma.

Jeigu šalys pageidauja, galima sutarčiai suteikti vykdytiną pobūdį pateikiant ją kompetentingam teismui patvirtinti (žr. Civilinio proceso kodekso 1565 straipsnį; Administracinės teisenos kodekso L. 213-4 straipsnį), arba taikant 2021 m. gruodžio 22 d. įstatymą, sutartį taip pat gali patvirtinti ant advokato dokumento nurodyto teismo kanceliarija.

Civilinio proceso kodekso 131-12 straipsnyje numatyta, kad kai ginčas nagrinėjamas teisme, šalių prašymu byla nagrinėjantis teismas gali patvirtinti šalių pateiktą sutartį.

Civilinio vykdymo proceso kodekso L111-3 1 straipsnyje numatyta, kad sutartys, sudarytos po tarpininkavimo teismo nurodymu, arba sutartys, sudarytos neteisminio tarpininkavimo būdu, kurioms priverstinio vykdymo galią suteikia bendrosios kompetencijos arba administracinis teismas, yra vykdomieji dokumentai.

Kalbant apie tarpininkavimą baudžiamosiose bylose, Baudžiamojo proceso kodekso 41-1 5 straipsnyje numatyta, kad, jeigu nusikalstamos veikos vykdytojas nusprendė atlyginti nukentėjusiajam žalą, pastarasis pagal šią ataskaitą gali prašyti žalos atlyginimo pagal mokėjimo įsakymo procedūrą, kaip nurodyta Civilinio proceso kodekse nustatytoje taisyklėse.

■ Paskutinis naujinimas: 20/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.